

RAČUNOVODSTVO
OSNOVNE STUDIJE

RAČUNOVODSTVO
STUDIJE MENADŽMENTA

UPRAVLJAČKO
RAČUNOVODSTVO

RAČUNOVODSTVO
TROŠKOVA

IZBORNI
PREDMETI

Predavači Linkovi Home

RAČUNOVODSTVO

VIII PREDAVANJE
RAČUNOVODSTVENI ASPEKT PRIMARNIH TROŠKOVA U FINANSIJSKOM KNJIGOVODSTVU (POJAM, ZNAČAJ...); TROŠKOVI MATERIJALA...NVR.. TROŠKOVI ZARADA I NAKNADA ZARADA
Prof. dr Ana Lalević-Filipović

1

TROŠKOVI/UTROŠAK/CIJENA KOŠTANJA/ RASHOD/IZDATAK

NAPOMENA:

1. Trošenje elemenata procesa rada;
2. Povezanost trošenje i stvaranja učinaka;
3. Vrednosno iskazivanje troškova

Količinski izraz trošenja faktora procesa rada u vezi stvaranja određenih korisnih učinaka

RASHOD?

Trošenje koje se odnosi na cijelo preduzeće!!!!

$$T = U \times cn$$

Vrednosni izraz trošenja faktora procesa rada u vezi stvaranja određenih korisnih učinaka, kao i obavezni novčani doprinosi uslovljeni postojanjem i poslovanjem preduzeća

CIJENA KOŠTANJA?

Suma svih troškova nastala u vezi sa stvaranjem učinaka

IZDATAK!

Uslovljeni vršenjem funkcije u reprodukciji!

Uslovljeni trošenjem elemenata u reprodukciji!

Novčana i naturalna izdavanja uslovljena funkcionisanjem preduzeća!

1. Izdaci za nabavku elemenata reprodukcije;
2. Izdaci koji nastaju pojavom trošenja elemenata reprodukcije!

ZAPAMTITE!!!!

- **Utrošak** = naturalni izraz utrošenih elemenata rada (sati rada, sati korištenja mašina, kws, l vode ...)
- **Izdatak** = novčana i naturalna izdavanja uslovljena funkcionisanjem preduzeća (smanjenje novčanih sredstava iz blagajne ili tekućeg računa preduzeća)
- **Cijena koštanja** = $T_m + T_{sr} + T_{rs} + \text{izdaci}$ uslovljeni trošenjem elemenata reprodukcije
- **Rashod** = utrošci i izdaci koji jesu (nisu) uzrokovani ostvarivanjem poslovnog učinka (poslovni rashodi, kazne, penali, manjkovi, izdaci za financiranje, NV prodane robe ...)
- **Gubitak** = gubitak predmeta rada (u toku proizvodnje, uskladištenja, transporta), gubitak kao negativni poslovni rezultat

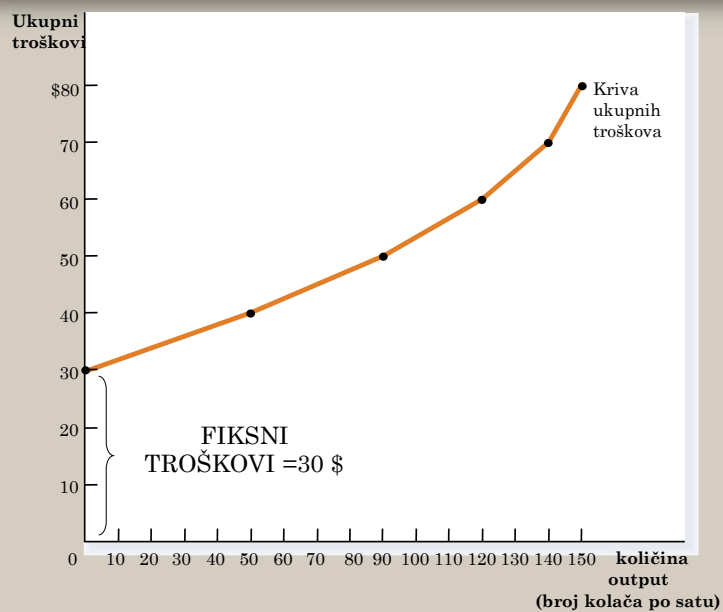
KLASIFIKACIJA TROŠKOVA

1. *Sa stanovišta PORIJEKLA:*
 - a. PRIMARNI - potiču iz okruženja preduzeća
 - b. SEKUNDARNI - potiču iz internih usluga u preduzeću
2. *Sa stanovišta SLOŽENOSTI:*
 - a. ELEMENTARNI (pojedinačni) - materijal, amortizacija, zarada
 - b. KOMPLEKSNI (složeni) - troškovi režije uprave
3. *Sa stanovišta REAGOVANJA NA PROMENE OBIMA PROIZV.*
 - a. FIKSNI - troškovi kapaciteta
 - b. VARIJABILNI - osnovni materijal
 - proporcionalni
 - progresivni
 - degresivni

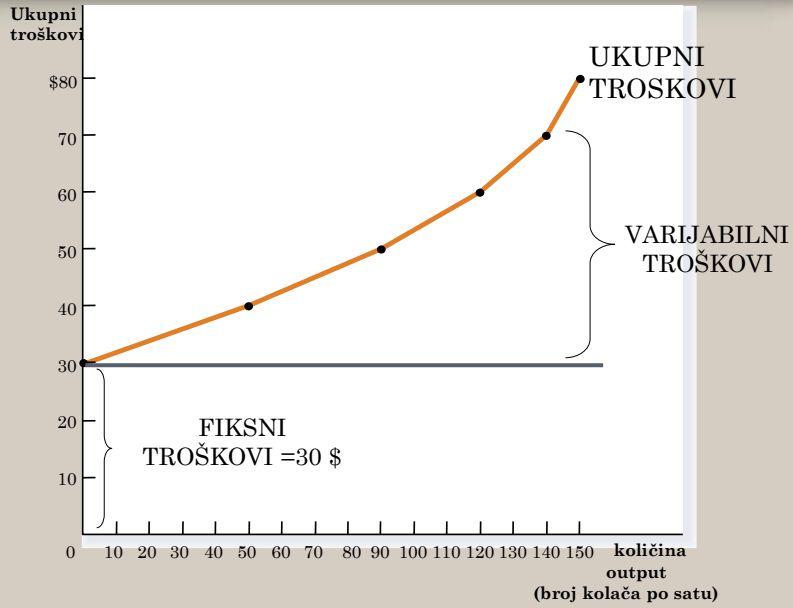
TROŠKOVI

Količina proizvoda po satu	Ukupni troškovi	Fiksni troškovi	Varijabil. troškovi	Prosejni fiksni troškovi	Prosejni varijabilni troškovi	Prosejni ukupjni troškovi	Marginalni (granični) trošak
Q	$TC = FC + VC$	FC	VC	$AFC = FC/Q$	$AVC = VC/Q$	$ATC = TC/Q$	$MC = \Delta TC/\Delta Q$
0	\$ 2.00	\$2.00	\$ 0.00	—	—	—	\$1.00
1	3.00	2.00	1.00	\$2.00	\$1.00	\$3.00	0.80
2	3.80	2.00	1.80	1.00	0.90	1.90	0.60
3	4.40	2.00	2.40	0.67	0.80	1.47	0.40
4	4.80	2.00	2.80	0.50	0.70	1.20	0.40
5	5.20	2.00	3.20	0.40	0.64	1.04	0.60
6	5.80	2.00	3.80	0.33	0.63	0.96	0.80
7	6.60	2.00	4.60	0.29	0.66	0.95	1.00
8	7.60	2.00	5.60	0.25	0.70	0.95	1.20
9	8.80	2.00	6.80	0.22	0.76	0.98	1.40
10	10.20	2.00	8.20	0.20	0.82	1.02	1.60
11	11.80	2.00	9.80	0.18	0.89	1.07	1.80
12	13.60	2.00	11.60	0.17	0.97	1.14	2.00
13	15.60	2.00	13.60	0.15	1.05	1.20	2.20
14	17.80	2.00	15.80	0.14	1.13	1.27	

TROŠKOVI

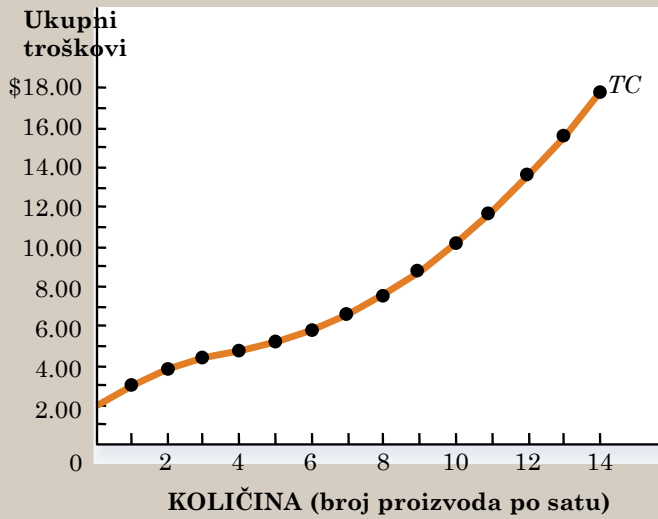

TROŠKOVI

UKUPNI TROŠKOVI

(a) UKUPNI TROŠKOVI

KLASIFIKACIJA TROŠKOVA

4. *Sa TEHNOLOŠKOG ASPEKTA PROIZVODNJE:*
 - a. TROŠKOVI IZRADE – neophodni
 - b. TROŠKOVI REŽIJE – obezbeđuju nesmetani tok proizvodnje

5. *Sa stanovišta ZAHJTJEVA ZA PLANIRANJEM:*
 - a. PLANIRANI TROŠKOVI
 - b. STVARNI TROŠKOVI

6. *Po načinu KNJIGOVODSTVENOG OBUHVATANJA:*
 - a. TROŠKOVI PO VRSTAMA
 - b. TROŠKOVI PO MESTIMA
 - c. TROŠKOVI PO NOSIOCIMA troškova

KLASIFIKACIJA TROŠKOVA

7. *Sa aspekta FUNKCIJE:*
 - a. Troškovi istraživanja
 - b. Troškovi nabavke
 - c. Troškovi proizvodnje
 - d. Troškovi prodaje
 - e. Troškovi finansiranja
 - f. Troškovi upravljanja

8. *Sa aspekta EKONOMSKE SADRŽINE:*
 - a. MATERIJALNI troškovi
 - b. Troškovi ZARADA
 - c. OSTALI troškovi

9. *Sa stanovišta RAČUNOVODSTVENOG IZVEŠTAVANJA:*
 - a. UKUPNI troškovi
 - b. PROSJEČNI troškovi
 - c. MARGINALNI troškovi

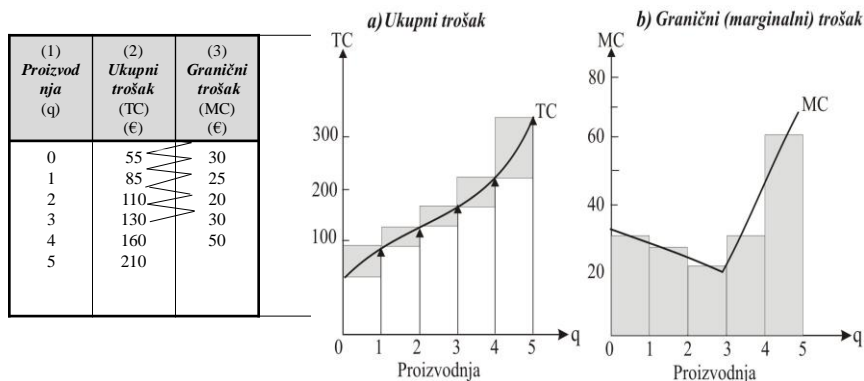
GRANIČNI TROŠAK

- **KRATKA NAPOMENA:**
- Marginalni (granični) trošak-prosječni (varijabilni) trošak dodatne jedinice proizvodnje...
- Primjer:
 - *Ukoliko fabrika "X" proizvodi 1.000 kom. Proizvoda "A", marginalni trošak je trošak koji bi nastao pri proizvodnji 1.001 komada (dodatnog 1.komada).*
 - *Ukoliko se pretpostavi da su Tf nepromijenjeni pri obimu proizvodnje od 1.000 i 1.001 komada, onda slijedi zaključak da marginalni trošak 1.001 komada sačinjava samo varijabilni trošak.*

GRANIČNI TROŠAK-GRAFIČKI PRIKAZ

- $tgr = \Delta VC / \Delta Q = \Delta TC / \Delta Q$.

PROSJEČNI TROŠKOVI (FIKSNI I VARIJABILNI)

1 Količina Q	2 Fiksni trošak FC €	3 Varijabilni trošak VC €	4 Ukupni trošak TC=FC+VC €	5 Gračni trošak po jedinici MC/LMC €	6 Prosječni trošak po jedinici AC/LAC=TC/q €	7 Prosječni fiksni trošak po jedinici AFC=FC/q €	8 Prosječni varij. trošak po jedinici AVC=VC/q €
0	55	0	55	33	Neizmerno	Neizmerno	Neodređeno
1	55	30	85	30	85	55	30
2	55	55	110	27	55	27 1/2	27 1/2
3	55	75	130	25	43	18 1/3	25
4*	55	105	160	22	40	13 3/4	26 1/4
5	55	155	210	20	42	11	-
6	55	225	280	21	46 2/3	9	37 1/2
7	55	-	370	30	52 6/7	76/7	45
8	55	-	480	30	60	67/8	53 1/8
9	55	555	610	110	67 7/9	61/9	61 2/3
10	55	705	760	120	76	55/10	70 1/2

Svi troškovni pojmovi izvede se iz ukupnih troškova

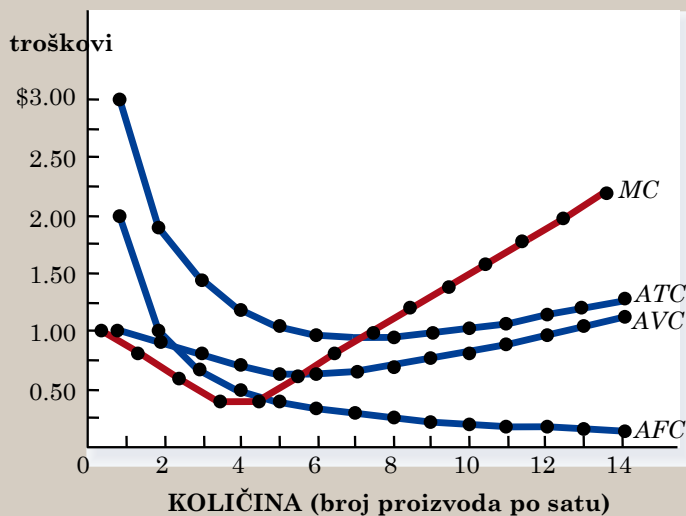
Sve različite troškovne pojmove možemo izvesti iz TC u koloni 4. Kolone 5 i 6 su najvažnije na koje se usredsređujemo: dodatni ili gračni trošak računa se odbijanjem susednih redova. U koloni 6 obratite pažnju na tačku najmanjeg troška od 40 €, AC koji je ekvivalentan marginalnom trošku.

PROSJEČNI TROŠKOVI (FIKSNI I VARIJABILNI)

$$\text{PROSEČNI TROŠKOVI} = \frac{\text{UKUPNI TROŠKOVI}}{\text{KOLIČINA PROIZVODNJE}} = \frac{TC}{q} = AC.$$

GRANIČNI I PROSJEČNI TROŠKOVI

(b) MARGINALNI I PROSJEČNI TROŠKOVI

Copyright © 2004 South-Western

POPUNITE SLJEDEĆU TABELU....

Q	TFC	TVC	TC	AFC	AVC	AC	MC
0	120	-			-		
1		60					
2			200				
3					30		
4						56,25	
5						52	
6							70

Q – proizvedena količina
TFC – ukupni fiksni troškovi
TVC – ukupni varijabilni troškovi
TC – ukupni troškovi
AFC – prosječni fiksni trošak
AVC – prosječni varijabilni trošak
AC – prosječni (ukupni) trošak
MC – marginalni trošak

RJEŠENJE...

Q	TFC	TVC	TC	AFC	AVC	AC	MC
0	120	-	120	-	-	-	-
1	120	60	180	120	60	180	60
2	120	80	200	60	40	100	20
3	120	90	210	40	30	70	10
4	120	105	225	30	26,25	56,25	15
5	120	140	260	24	28	52	35
6	120	210	330	20	35	55	70

DA LI MOŽETE ZA SVAKU OD OVIH RIJEČI DA NAĐETE PO DVA IZRAZA PRIBLIŽNO ISTOG ZNAČENJA?

1. Neto vrijednost
2. Vrednovanje
3. Obrt
4. Profitabilnost
5. Kupci
6. Dobavljači
7. Zalihe
8. Razlika u cijeni
9. Zajam
10. Sniženje cijena
11. Knjigovođa
12. Marginalni troškovi

1. Neto aktiva, neto imovina
2. procjenjivanje, bilansiranje
3. promet, prodaja
4. uspješnost, rentabilnost
5. dužnici, nabavljači
6. dužnici, prodavci
7. roba, asortiman
8. marža, rabat
9. kredit, dug
10. Redukcija cijena, popusti u cijeni
11. kontista, notar
12. Dodatni troškovi, granični troškovi

ZADATAK I RJEŠENJE...

- Analizirajte date podatke i na bazi njih zaključite da li kompanija „X“ stvara profit ili gubitak u svom poslovanju. Odredite koliko i kako svaki proizvod utiče na rezultat poslovanja. Koliki su ukupni prihodi, a koliko iznose ukupni rashodi kompanije „X“.

Proizvod	Količina	Cijena (eur)	Trošak po jedinici (eur)
A	400	16	15
B	2.000	5	7
C	300	120	115
D	1.000	200	198

Rješenje:

Proizvod A: $(400 \times 16) - (400 \times 15) = 6.400 - 6.000 = + 400$

Proizvod B: $(2.000 \times 5) - (2.000 \times 7) = 10.000 - 14.000 = - 4.000$

Proizvod C: $(300 \times 120) - (300 \times 115) = 36.000 - 34.500 = + 1.500$

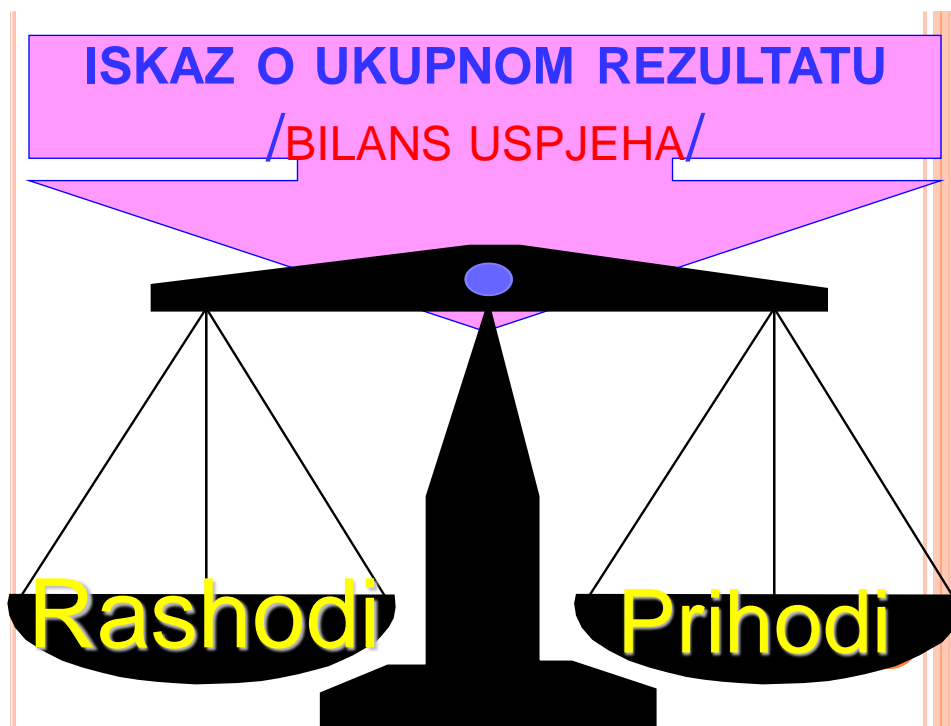
Proizvod D: $(1.000 \times 200) - (1.000 \times 198) = 200.000 - 198.000 = 2.000$

Profit/gubitak na nivou preduzeća = $400 - 4.000 + 1.500 + 2.000 = - 100$

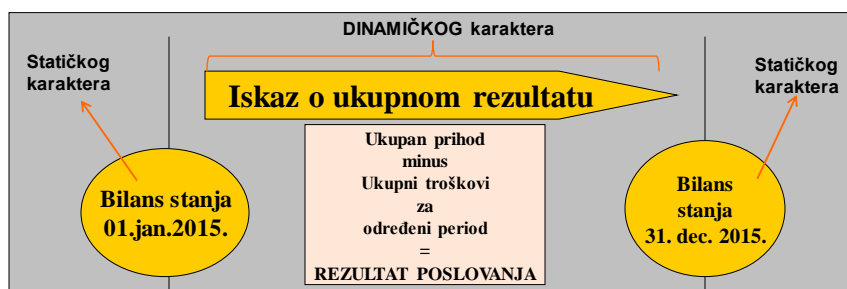
Ukupan prihod = $6.400 + 10.000 + 36.000 + 200.000 = 252.400$

Ukupan rashod = $6.000 + 14.000 + 34.500 + 198.000 = 252.500$

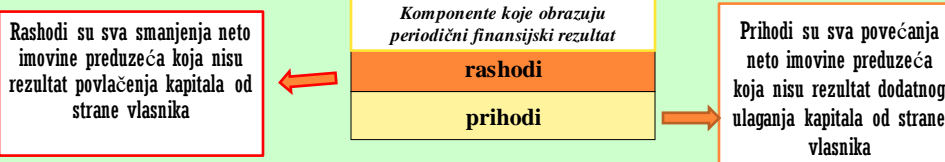
PODSJETIMO SE...

ISKAZ O UKUPNOM REZULTATA /BILANS USPJEHA/

- *Iskaz o ukupnom rezultatu veže se sa vremenskim periodom između 01.01 2015. godine i 31. 12. 2015. godine, i za taj vremenski period treba da pokaže da li je preduzeće pozitivno ili negativno poslovalo!*
- *Kada preduzeće nastavlja poslovanje 1.januara 2016.godine, računi koji obrazuju ISKAZ O UKUPNOM REZULTATU iz 2015.godine "ne postoje", tj."ugašeni su", jer se utvrđeni rezultat prenio na račun neraspoređeni dobitak tekuće godine (u slučaju dobitka) ili gubitak tekuće godine (u slučaju gubitka).*
- *U 2016.godini nastaju novi prihodi i rashodi koji obrazuju BU za 2016.godinu*
- Ukupni troškovi su postavljeni nasuprot ukupnog prihoda u tom periodu i na taj način se dobija **rezultat poslovanja**.

NAPOMENA!

BILANS uspjeha- **ISKAZ O UKUPNOM REZULTATU** prikazuje promjene ekonomskih kategorija u određenom periodu (npr.od 01.01.2016 do 31.12.2016.god.) pa je stoga dinamičkog karaktera

RASHODI-KLASA 5

POJAM...

- **MRS** “smanjenje ekonomske koristi tokom određenog obračunskog perioda u obliku **odliva ili umanjenja imovine** ili **nastankom obaveza** koje imaju za rezultat smanjenje **akcijskog kapitala**, koje nije ono smanjenje koje se odnosi na raspodjele učesnicima u akcijskom kapitalu”
- Za razliku od troškova, rashodi obuhvataju sve odlive vrijednosti koji se odnose na onaj vremenski perid za koji se obračunava rezultat: smanjenje odgovarajućih računa aktive i povećanje obaveza.

PODJELA...

- **KRITERIJUM:redovnost javljanja:**
 - **REDOVNI RASHODI**-nastaju obavljanjem uobičajene poslovne aktivnosti
 - **POSLOVNI RASHODI;**
 - Nastaju uobičajeno stvaranjem učinaka...
 - **FINANSIJSKI RASHODI;**
 - Nastaju korišćenjem (najčešće) tuđih imovinskih sredstava;
 - **OSTALI RASHODI;**
 - Nastaju usljed pojave gubitaka npr.pri prodaju imovine, materijala...
 - **“VANREDNI RASHODI”-javljaju se povremeno, iznenada...**
 - **MRS ne poznaje ovu kategoriju rashoda**

POSLOVNI RASHODI- KLASIFIKACIJA

Pod **POSLOVNIM RASHODIMA** u poslovanju preduzeća se podrazumijevaju primarni troškovi razvrstani u grupe:

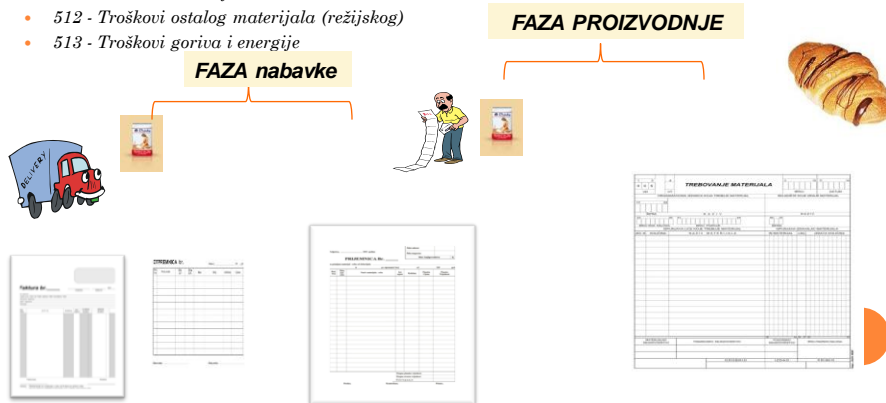
- **50 - NABAVNA VRIJEDNOST PRODATE ROBE**
- **51 - TROŠKOVI MATERIJALA**
- **52 - TROŠKOVI ZARADA, NAKNADA ZARADA I OSTALI LIČNI RASHODI**
- **53 - TROŠKOVI PROIZVODNIH USLUGA**
- **54 - TROŠKOVI AMORTIZACIJE I REZERVISANJA**
- **55 - NEMATERIJALNI TROŠKOVI**

TROŠAK MATERIJALA **-GRUPA 51**

- vrijednosni (cjenovni) izraz utroška (trošenja) materijala, shvaćenog u širem smislu, kao činioca procesa poslovnih aktivnosti preduzeća

- 510 - Nabavka materijala
- 511 - Troškovi materijala za izradu
- 512 - Troškovi ostalog materijala (režijskog)
- 513 - Troškovi goriva i energije

KADA NASTAJU TROŠKOVI MATERIJALA I NA OSNOVU KOG DOKUMENTA SE VRŠI IZDAVANJE MATERIJALA U PROCES PROIZVODNJE?

NA KOM SE RAČUNU EVIDENTIRA I KAKO SE OBRAČUNAVA TROŠAK MATERIJALA?

Nastanak troška materijala tokom određenog iskaznog perioda

Eventualno smanjenje troška materijala tokom određenog iskaznog perioda

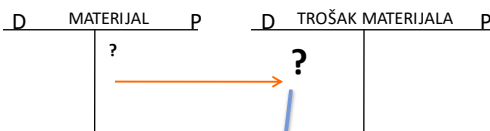
D **51 TROŠAK MATERIJALA** P

TROŠAK MATERIJALA

$$Um * ncm = Tm$$

OBRAČUN

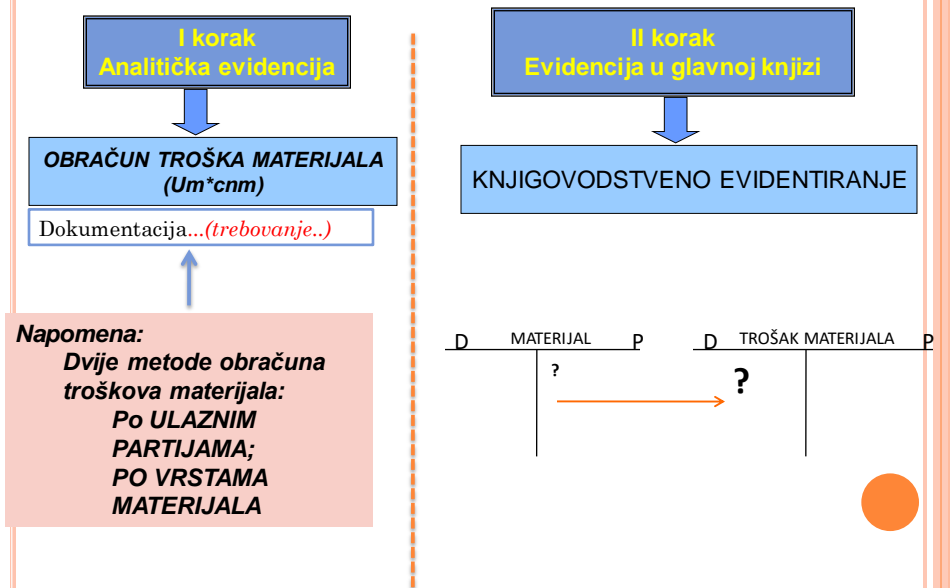
OBRAČUN I KNJIGOVODSTVENO OBUHVATANJE TROŠKOVA MATERIJALA

problem utvrđivanje realne vrijednosti T_m ;

- STVARNIM NABAVNIM VRIJEDNOSTIMA;
- DNEVNIM CIJENAMA;
- PLANSKIM NABAVNIM CIJENAMA...

POSTUPAK PRI OBRAČUNU I KNJIŽENJU TROŠKA MATERIJALA PO NV

EVIDENCIJA MATERIJALA PO VRSTAMA MATERIJALA

Npr. ukoliko bi se **BRAŠNO TIP 500** u toku jednog obračunskog perioda nabavilo tri puta i to:

- 1.000 kg po nabavnoj cijeni 2€/kg - 01. 01. 2010. godine,
- 500 kg po nabavnoj cijeni 3€/kg - 20. 01. 2010. godine,
- 1.500 kg po nabavnoj cijeni 3,5€/kg - 15. 02. 2010. godine.

Evidencija u analitičkom knjigovodstvu

BRAŠNO TIP 500

(1) 01.01	1.000x2=2.000	
(2) 20.01	500x3=1.500	
(3) 15.02	1.500x3,5=5.250	
	3.000	8.750

Pretpostavimo da je prema trebovanju materijala *izdato 500kg brašna*. Po kojoj cijeni vršiti obračun troškova materijala? Izvršiti *potrebno knjiženje!*

- ✓ Na jednom analitičkom računu se evidentiraju sve nabavke za određenu vrstu materijala!
- ✓ **PROBLEM: izbor ne!**
- metode vrednovanja utrošenog materijala:
 - *Fifo metod* (first in - first out);
 - *Lifo metoda* (last in-first out);
 - *Metod PC*

Naš Zakon (Zakon o porezu na db) priznaje Tm koji su obračunati po PC

EVIDENCIJA MATERIJALA PO VRSTAMA MATERIJALA -FIFO METOD-

- **Fifo metod**
(first in - first out)-prva ulazna cijene se koristi kao prva izlazna

Evidencija u analitičkom knjigovodstvu

BRAŠNO		
(1) 01.01	1.000x2=2.000	
(2) 15.01	500x3=1.500	
(3) 15.02	1.500x3,5=5.250	
	3.000	8.750

500 x 2=1.000

FIFO

Pretpostavimo da je prema trebovanju materijala izdato 500kg brašna. Po kojoj cijeni vršiti obračun troškova materijala? Izvršiti potrebno knjiženje!

Evidencija u glavnoj knjizi

D	MATERIJAL	P	D	TROŠAK	MATERIJAL	P
	1.000 (1		1) 1.000			

EVIDENCIJA MATERIJALA PO VRSTAMA MATERIJALA -FIFO METOD- (II MOGUĆNOST...)

- **Fifo metod**
(first in - first out)-prva ulazna cijene se koristi kao prva izlazna

Evidencija u analitičkom knjigovodstvu

BRAŠNO		
(1) 01.01	1.000x2=2.000	
(2) 15.01	500x3=1.500	
(3) 15.02	1.500x3,5=5.250	
	3.000	8.750

1000 x 2=2.000

500*3=1.500

500*3,5=1.750

5.250

FIFO

Pretpostavimo da je prema trebovanju materijala izdato 2.000kg brašna. Koliko iznosi trošak materijala? Izvršiti potrebno knjiženje!

D	MATERIJAL	P	D	TROŠAK	MATERIJAL	P
	5.250 (1		1) 5.250			

EVIDENCIJA MATERIJALA PO VRSTAMA MATERIJALA -LIFO METOD-

- **Lifo metod**
(*last in - first out*)-posljednja ulazna cijene se koristi kao prva izlazna

Evidencija u analitičkom knjigovodstvu

BRAŠNO		
(1) 01.01	1.000x2=2.000	
(2) 15.01	500x3=1.500	
(3) 15.02	1.500x3,5=5.250	
	3.000	8.750

$500 \times 3,5 = 1.750$
LIFO

Pretpostavimo da je prema trebovanju materijala izdato 500kg brašna. Po kojoj cijeni vršiti obračun troškova materijala? Izvršiti potrebno knjiženje!

D	MATERIJAL	P	D	TROŠAK	MATERIJAL	P
		1.750 (1)	1) 1.750			

→

EVIDENCIJA MATERIJALA PO VRSTAMA MATERIJALA -PROSJEČNA CIJENA-

- **PROSJEČNA CIJENA;**

Evidencija u analitičkom knjigovodstvu

BRAŠNO		
(1) 01.01	1.000x2=2.000	
(2) 15.01	500x3=1.500	
(3) 15.02	1.500x3,5=5.250	
	3.000	8.750

$500 \times 2,91 = 1.458,3$
PC

$$PNC = \frac{\text{vrijednost zaliha}}{\text{nabavljena Q}}$$

$$PNC = \frac{8.750}{3.000} = 2,91$$

Napomena!
Nakon svake nabavke ili izdavanja materijala neophodno je utvrditi **novu PC**

Pretpostavimo da je prema trebovanju materijala izdato 500kg brašna. Po kojoj cijeni vršiti obračun troškova materijala? Izvršiti potrebno knjiženje!

D	MATERIJAL	P	D	TROŠAK	MATERIJAL	P
		1.458,3 (1)	1) 1.458,3			

→

NAPOMENA!!!

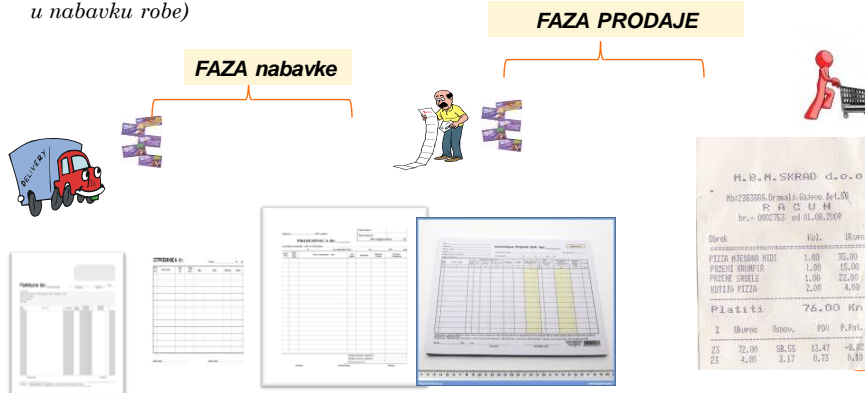
- Rukovodstvo pravnog lica treba da utvrdi – izabere metod obračuna izlaza zaliha po kojem će vršiti obračun troškova materijala i to **unesu u svoje računovodstvene politike i objelodani**.
- Prema MRS-2 Zalihe, pravno lice treba da koristi istu metodu za obračun izlaza zaliha za sve zalihe slične vrste ili namjene, dok je za zalihe različite vrste ili namjene opravdana primjena različitih metoda za utvrđivanje troška.
- **Jednom odabrana metoda se mora koristiti u najmanje jednom obračunskom periodu.**

NABAVNA VRIJEDNOST REALIZOVANE ROBE (*NVRR*)

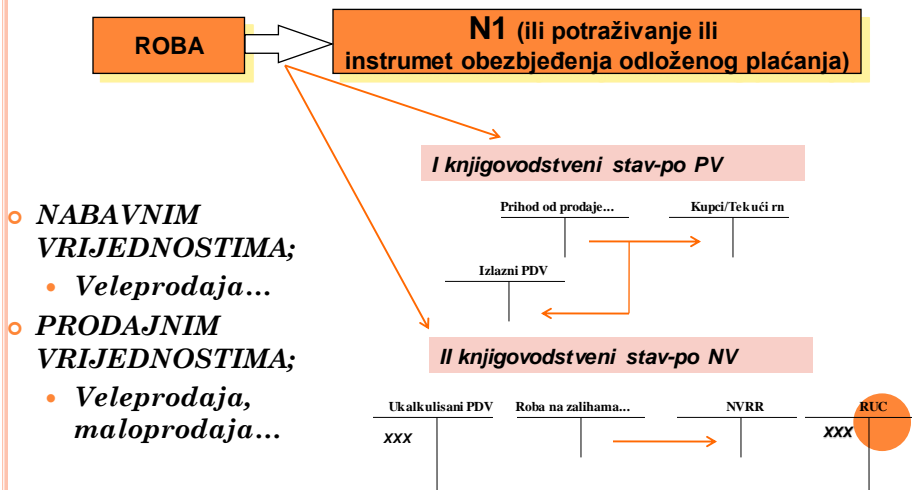
NVRR-poslovni rashod koji nastaje prodajom robe kod trgovinskog preduzeća.

Napomena: Pored troškova prodate robe (*NVRR*), trgovinska preduzeća imaju i druge troškove, odnosno redovne troškove poslovanja...

Iz ostvarene RUC, trgovinska preduzeća moraju pokriti sve troškove poslovanja da bi ostvarila dobitak... (odnosno, pored pomenutih troškova treba da se pokriju i ulaganja u nabavku robe)

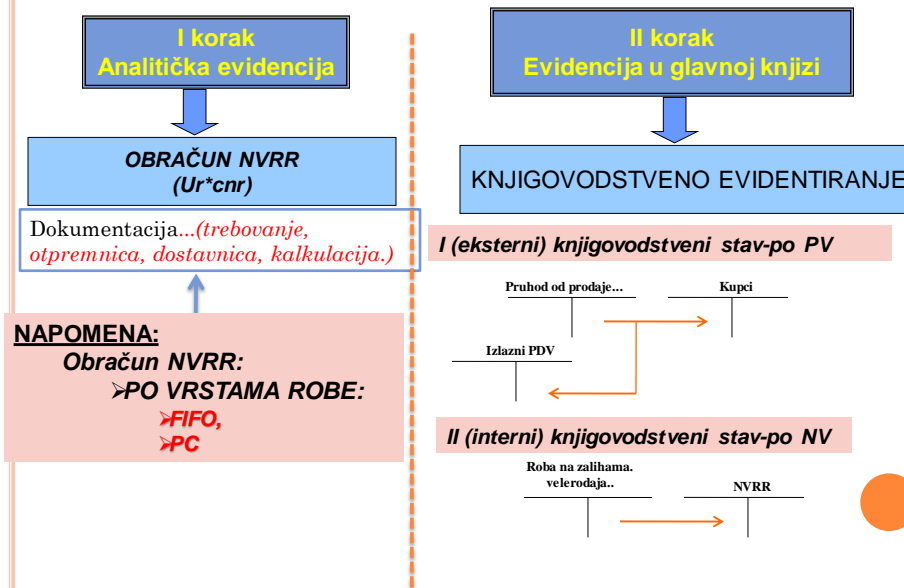
OBRAČUN I KNJIGOVODSTVENO OBUH VATANJE **NVRR**

NAPOMENA!

- **Isknjižavanje** robe pri prodaji se **uvijek vrši** po onim **cijenama** po kojima je ta roba bila evidentirana **pri nabavi!**

POSTUPAK PRI OBRAČUNU I KNJIŽENJU **NVRR** UKOLIKO JE ROBA PRETHODNO EVIDENTIRANA PO NV (VELEPRODAJA)

NAPOMENA!

- kada je riječ o evidenciji robe *po vrstama*, javlja se problem izbora nabavne cijene, tako da se u obračunu NVRR može koristiti jedan od naprijed opisanih metoda: *FIFO*, *metod prosječne (ponderisane) cijene*, *specifične identifikacije* i u posebnim slučajevima *metod prodaje na malo*.
- **Napomena:** U ovom dijelu nećemo pojašnjavati karakteristike pojedinih metoda za obračun izdate, odnosno prodane robe iz trgovinskih preduzeća iz razloga što su bile predmet detaljnije elaboracije kod troškova materijala. Ovo iz razloga, što materijal kao i roba pripadaju zalihama (klasa 1), što znači da podliježu primjeni istih metoda obračuna. U dijelu gdje postoje razlike i gdje ocijenimo da je opravdano, uradićemo detaljnije pojašnjenje, pa stoga u nastavku kod NVRR kao poslovnog rashoda koji se javlja kod trgovinskih preduzeća, fokus će biti stavljen na knjiženje.

PRIMJER BR.1...

- PS na računu roba je 10.000 eura.
- Prodato je 500 komada roba A, tako da faktura koja je ispostavljena kupcu glasi na iznos od (po 30€/komadu) 15.000€ i PDV se obračunava po stopi od 21%. Uraditi zbirnu kalkulaciju
 1. Izvršiti potrebna knjiženja!

	KALKULACIJA	IZNOS
1	Vrijednost robe bez PDV-a (500*30)	15.000
2	Porez 19% (15.000*21%)	3.150
	UKUPNO sa PDV-om	18.150

- Knjiženje na računima glavne knjige

I knjigovodstveni stav-po PV

D	IZLAZNI PDV	P	D	Prihod od prodaje robe u ve.	P	D	KUPCI	P
	3.150 (1)			15.000 (1)		1) 18.150		

II knjigovodstveni stav-po NV

D	NVRR	P	D	ROBA u veleprodaji	P
1) 10.000			ps) 10.000	10.000 (1)	

NAPOMENE U VEZI OBRAČUNA I KNJIŽENJA NVRR UKOLIKO JE ROBA PRETHODNO EVIDENTIRANA PO PV U VELEPRODAJI

○ I SLUČAJ:

- PRODAJA CJELOKUPNIH ZALIHA
- $NVRR = PV - RUC$

D	Razlika u cijeni	P
	Realizovana razlika u cijeni	Ukalkulisana (obračunata) razlika u cijeni
	↓	↓
	Pri prodaji robe	Pri nabavci robe

○ II SLUČAJ:

- PRODAJA JEDNOG DIJELA ZALIHA
- $PV - SDRUC = NVRR$
 - treba utvrditi srazmjerni dio razlike u cijeni-odnosno realizovani prihod koji se odnosi na dio zaliha robe koji je prodat:

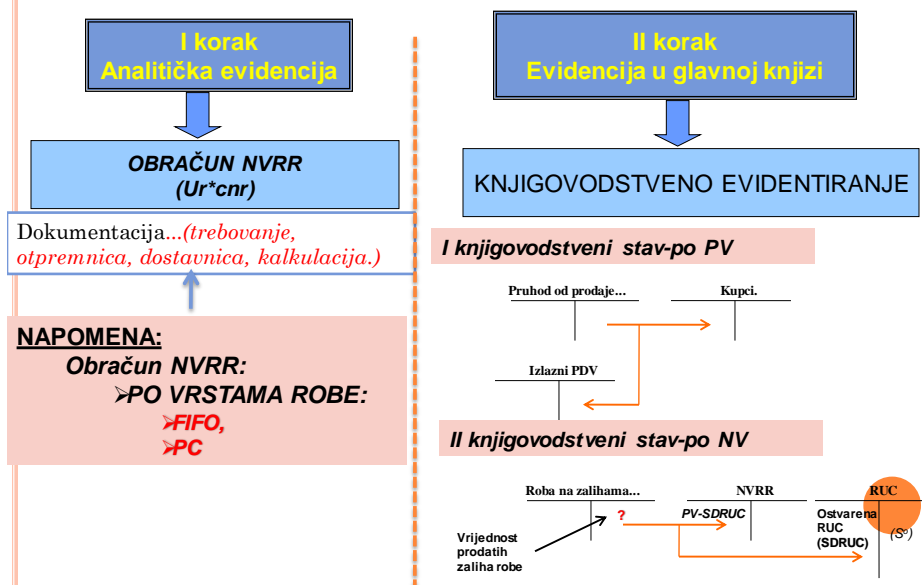
$$SDRUC = \frac{\text{Vrijednost prodane robe po PC} * S^0 \text{ računa RUC}}{\text{Vrijednost zaliha robe po PC}}$$

- Evidentira se na dugovnoj strani RUC

NAPOMENA!

- **Konto NVRR se uvijek zadužuje za visinu nabavne vrijednosti (FV+ZTN)**
- **Pri prodaji robe, vlasnik trgovinskog preduzeća može utvrditi zaradu (realizovanu) tako što od Prihoda od prodaje oduzme Poslovne rashode (konto NVRR);**

POSTUPAK PRI OBRAČUNU I KNJIŽENJU **NVRR** UKOLIKO JE ROBA PRETHODNO EVIDENTIRANA PO PV U VELEPRODAJI

PRIMJER BR.1...

- PS na rn Roba je 15.000, PS na rn RUC je 1.000.
- 1) Prodato je 500 komada robe A (pc je 24€/kom), tako da faktura koja je ispostavljena kupcu glasi na iznos od 12.000€ i PDV se obračunava po stopi od 21%. Uraditi zbirnu kalkulaciju
 - Izvršiti potrebna knjiženja!

KALKULACIJA		IZNOS
1	Vrijednost robe bez PDV-a (500*24)	12.000
2	Porez 21%	3.150
UKUPNO sa PDV-om (potraživanja od kupaca)		15.150

- Knjiženje na računima glavne knjige

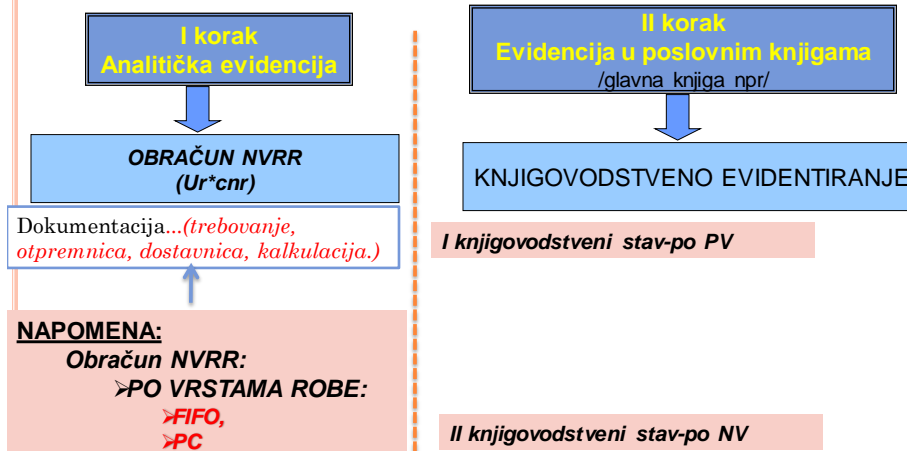
I knjigovodstveni stav-po PV

D	IZLAZNI PDV	P	D	Prihod od prodaje	P	D	KUPCI	P
	3.150(1)			12.000 (1)		1)	15.150	

II knjigovodstveni stav-po NV

Roba u veleprodaji		NVR		RUC veleprodaja	
D	P	D	P	D	P
PS) 15.000	12.000 (1a)	1a) 11.200		1a) 800	1.000 (PS)
	↑ Vrijednost prodanih zaliha robe	↓ 12.000-800		↓ $\frac{12.000 \times 1.000}{15.000} = 800$	

PRODAJA ROBE U MALOPRODAJI (KOJA JE PRETHODNO BILA VOĐENA PO PV+UKALKULISANI PDV)

I I II KNJIGOVODSTVENI STAV

D Ukalkulisani PDV P		D RAZLIKA U CIJENI u maloprodaji P		D ROBA u maloprodaji P	
1a) X UPDV	X (Ps)	1a) X RUC	X (ps)	PS) X	X1 (1a)
$\frac{VPR \text{ u mal.} * S \text{ na UPDV}}{VR \text{ po PC}}$		$\frac{VPR \text{ u mal.} * S \text{ na RUC}}{VR \text{ po PC}}$			
			D NVRR P		
			1a) PV-X UPDV-X RUC		

- Prodali smo robe "A" u vrijednosti od ?€.

I knjigovodstveni stav-po PV

D IZLAZNI PDV P	D Prihod od prodaje P	D KUPCI P
17,35% PV (1)	PV-PDV (1)	1) PV+PDV

NAPOMENA!

- Pazar od prodate robe koji se svaki dan uplaćuje na tekući račun sadrži vrijednost prodate robe, ostvarenu RUC i iznos obračunatog PDV-a.
- Stoga je **NEOPHODNO DA SE IZ PRIHODA OD PRODAJE ISKLJUČI IZNOS OBRAČUNATOG PDV-a** i iskaže na odgovarajućem računu!
- Obračunati iznos PDV-a se ne uključuje u UP, već se naplaćuje od kupca...

PRIMJER...

- Dobavljač je isporučio trgovini malo 300 komada proizvoda "A" po cijeni od 50€ (bez PDV-a).
 - Dobavljač je ispostavio fakturu br.7/19.

	Faktura br.7/19	IZNOS
1.	300*50	15.000
2.	Porez 19%	3.150
	<i>Obaveza prema dobavljaču</i>	18.150

- Razlika u cijeni od 20% (marža).
 - Uraditi kalkulaciju PV?

1.	NV bez PDV-a	15.000
2.	RUC (20%)	3.000
3.	PV (1+2)	18.000
4.	PDV (21%*3)	3.780
	Maloprodajna vrijednost (sa PDV-om) (3+4)	21.780

RJEŠENJE...

II knjigovodstveni stav-po NV

Ukalkulisani PDV		DOBAVLJAČ		ROBA u maloprodaji		N A B A V K A
D	P	D	P	D	P	
	2) 1.735,53		18.150 (1)	1) 21.780	10.000 (2)	}
10.000 + 3.780	3.780(1)					
21.780						
ULAZNI PDV		RAZLIKA U CIJENI u maloprodaji		NVRR		}
D	P	D	P	D	P	
1) 2.850		2) 1.377,41	1) 3.000	2) 6.887,06		
		10.000 * 3.000		10.000-1.735,53-1.377,41		
		21.780				

- Maloprodajni objekat je prodao robu u vrijednosti od 10.000€.

I knjigovodstveni stav-po PV

IZLAZNI PDV		Prihod od prodaje		KUPCI	
D	P	D	P	D	P
	1.735 (1)		8.265(1)	1) 10.000	
	17,35%*10.000		10.000-1.735		

52 - TROŠKOVI ZARADA, NAKNADA ZARADA I OSTALI LIČNI RASHODI

- predstavljaju novčani izraz angažovanja i trošenja radne snage zaposlene u preduzeću.

- MRS 19-Primanja zaposlenih**
 - Pojam primanja zaposlenih uređen je zakonskim i drugim propisima, ugovorom zaključenim između zaposlenog i poslodavca ...
- NAPOMENA!**
 - Prilikom sastavljanja finansijskih iskaza za 2017.god., treba da se izvrši obračun zarada i naknada zarada koji se odnose na 2017.godinu, nezavisno od toga da li je izvršena isplata do kraja obračunskog perioda, odnosno nezavisno od toga kada će biti izvršena isplata! (načelo uzročnosti)

ŠTA SAČINJAVA TROŠAK LIČNIH ZARADA I NAKNADA ZARADA?

52- TROŠAK LIČNIH ZARADA I NAKNADA ZARADA

52 - TROŠKOVI ZARADA, NAKNADA ZARADA I OSTALI LIČNI RASHODI

- 520 - Troškovi zarada i naknada zarada (bruto)
- 521 - Troškovi poreza i doprinosa na zarade i naknade zarada na teret poslodavca
- 522 - Troškovi naknada po ugovoru o djelu
- 523 - Troškovi naknada po autorskim ugovorima
- 524 - Troškovi naknada po ugovoru o privremenim i povremenim poslovima
- 525 - Troškovi naknada fizičkim licima po osnovu ostalih ugovora
- 526 - Troškovi naknada članovima upravnog i nadzornog odbora
- 529 - Ostali lični rashodi i naknade

NA OSNOVU ČEGA SE VRŠI OBRAČUN TROŠKOVA LIČNIH ZARADA I NAKNADA ZARADA?

- **Kriterijumi** (*ostvoreni učinak, kvalitet posla, složenost posla, stepen stručnosti*),
- **Pravilima i mjerilima** koji su definisani opštim ili posebnim kolektivnim Ugovorom ili na osnovu
- usvojenog **pravilnika o lični zaradama i naknadama zarada...**
- **NAPOMENA:**
 - Na utvrđene iznose BZ obračunavaju se obavezni porezi i doprinosi na zarade i naknade zarada:
 - Porezi i doprinosi iz ličnih primanja zaposlenih
 - Doprinosi koji padaju na teret poslodavca
- **ZAKLJUČAK**
 - **BRUTO ZARADA** obuhvata:
 - NETO ZARADU
 - POREZ NA DOHODAH FIZIČKIH LICA:
 - DOPRINOSI ZA OBAVEZNO SOCIJALNO OSIGURANJE, i ostalo.....

VEOMA BITNA PITANJA?

- **Minimalna zarada:**
 - Bruto 720€, odnosno neto 482,41€;
- **Porez;**
 - Do bruto iznosa zarade (720€), porez je 9%; preko iznosa od minimalne npr. bruto zarade je još dodatna stopa od 6% (odnosno 15%) ..tzv. krizni porez
- **Obračun zarade**
 - Dato na narednim slajdovima
- **Knjigovodstveno evidentiranje**
 - Dato na narednim slajdovima

www.ekapija.com

NA KOJI NAČIN SE VRŠI OBRAČUN BRUTO ZARADE?

- UKOLIKO JE PUNO RADNO VRIJEME (176h)

ZARADA = startni dio zarade + koeficijent složenosti uvećan za minuli rad
*** obračunska vrijednost koeficijenta**

- UKOLIKO NIJE PUNO RADNO VRIJEME (176h)

*(startni dio zarade + koeficijent složenosti uvećan za minuli rad * obračunska vrijednost koeficijenta) * broj radnih sati*

176

POJAŠNJENJE ELEMENATA ZA OBRAČUN BRUTO ZARADA!

- **Obračunska vrijednost koeficijenta** složenosti utvrđena je u mjesečnom bruto iznosu od najmanje 90€.
- **Startni dio zarade u bruto iznosu**, koji čini topli obrok i 1/12 regresa za korišćenje godišnjeg odmora, za period:
 - 1) od 1. januara do 30. juna 2011. godine iznosi najmanje 55% obračunske vrijednosti koeficijenta, tj. (49,5€),
 - 2) od 1. jula do 31. decembra 2011. godine iznosi najmanje 60% obračunske vrijednosti koeficijenta, tj. (54,0€),
 - 3) od 1. januara do 30. juna 2012. godine iznosi najmanje 65% obračunske vrijednosti koeficijenta tj. (58,5€),
 - 4) od 1. jula do 31. decembra 2012. godine iznosi najmanje 70% obračunske vrijednosti koeficijenta tj. (63,0€).
 - od 1. januara 2013. god. **do daljnjeg se** iznosi najmanje 70% obračunske vrijednosti koeficijenta (63,0€)

POREZI I DOPRINOSI (NA TERET ZAPOSLENOG I POSLODAVCA)

Stopa poreza	9% (na iznos do 720 € (bruto), na iznos iznad toga obračunava se stopa 15% (tzv. krinski porez, odnosno dodatnih 6% na 9%)
Doprinos PIO Zaposleni	15%
Doprinos Zdravstvo Zap.	8.50%
Doprinos ZZZ Zaposleni	0.50%
Doprinos PIO Poslodavac	5.50%
Doprinos Zdravstvo Posl.	3.80%
Doprinos za osiguranje od nez. Poslodavac	0.50%
Doprinos za SSS	0.20% (poslodavac plaća ukoliko je član sindikata)
Doprinos za Privrednu komoru	0,27% (Poslodavac koji ima do 5 zaposlenih dužan je da plati naknadu od 50€ godišnje. Ukoliko pak ima više od 5 zaposlenih doprinos za PKCG iznosi 0,27% od bruto zarade za svakog zaposlenog)
Doprinos za Fond rada	0,2%
Doprinos za rehabilit. Inv.lica (zavisni od broja zaposlenih u pravnom licu)	Zavisno od broja zaposlenih...
Prerez (Opština) OG	Prerez na porez u svim opštinama iznosi 13%, osim za Podgoricu i Cetinje (15%) i Budvu (10%). Osnovica za oporezivanje je iznos poreza.

OBRAČUN ZARADA MART 2011.GOD (MARKO MARKOVIĆ) -PRIMJER-

- *Obračun zarade za koeficijent složenosti 3, za radnika koji je imao 10 godina radnog staža (po osnovu čega mu se zarada za minuli rad uvećava za 5%). Radnik ima puno radno vrijeme (176h)*
- **BZ=333€**

koeficijent	Period 01.01 - 30.06.2011
3	$49,50 + 3 * 1,05 * 90$

Red.br	Stavke	% Iznos	Iznos
1	Porez	9% od bruto	29.97
2	Doprinosi na teret zaposlenog :		79.92
	a) Doprinos za fond PIO	15% od bruto	49.95
	b) Doprinos za zdravstvo	8,5% od bruto	28.305
	c) Doprinos za osiguranje od nez	0,5% od bruto	1.665
3	Neto zarada (bruto -1 -2)		223.11
4	Doprinosi na teret poslodavca		41.35
	a) Doprinos za fond PIO	5,5% od bruto	18.32
	b) Doprinos za zdravstvo	3,8% od bruto	12.65
	c) Doprinos za osiguranje od nez	0,5% od bruto	1.67
	d) Doprinos za SSS	0,2% od bruto	0.67
	e) Doprinos za Privrednu komoru	0,27% od bruto	0.90
	f) Doprinos za fond rada	0,2% od bruto	0.67
	g) Doprinos za rehabilitaciju inv.lica	npr do 5 zaposl.	6.48
5	Prerez u Podgorici	15% od poreza	4.50

BITNO!!!

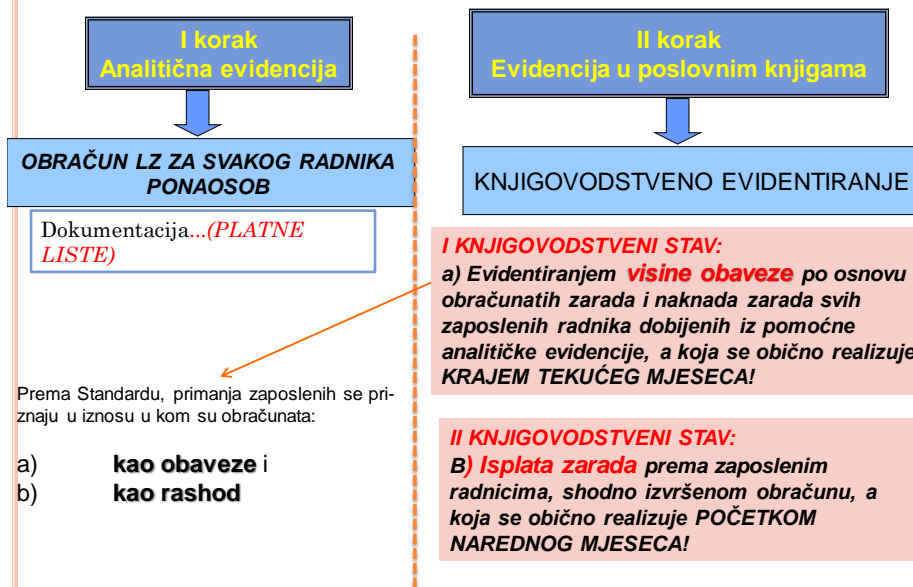
- Na kraju svakog mjeseca vrši se obračun zarada i tako obračunate zarade se knjiže kao trošak tekućeg mjeseca!
- Za preduzeće obračunate bruto zarade imaju karakter **KRATKOROČNIH OBAVEZA** prema:
 - Zaposlenima (za visinu utvrđene neto zarade i naknade..);
 - Odgovarajućih društvenim (državnim) organima..
- **Zaključak:**

Prema Standardu, primanja zaposlenih se priznaju u iznosu u kom su obračunata:

- a) kao obaveze i
- b) kao rashod..osim ako...

POSTUPAK PRI OBRACUNU I KNJIŽENJU TROŠKOVA LIČNIH ZARADA I NAKNADA ZARADA

KNJIGOVODSTVENO EVIDENTIRANJE -ZBIRNO-

I KNJIGOVODSTVENI STAV:

1) *zaduživanjem računa Troškovi zarada uz odobravanje računa Obaveze po osnovu zarada za isti iznos, ukoliko ne postoji nikakvo kreditno zaduženje od strane radnika. U suprotnom slučaju, račun Ostale obaveze bi se odobrio za visinu uplate obaveze po obustavama neto zarade;*

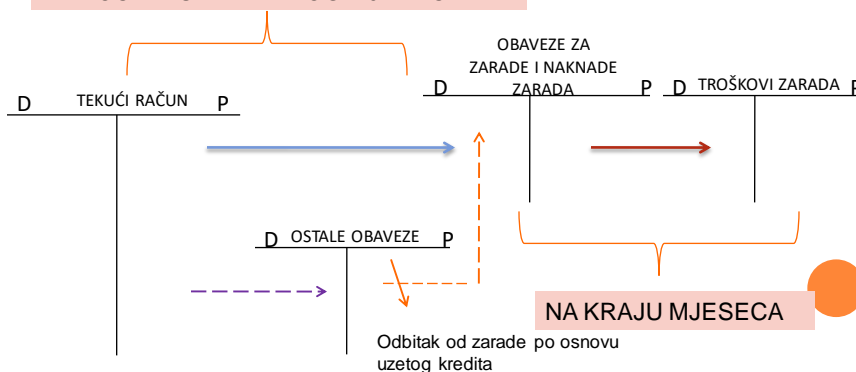
II KNJIGOVODSTVENI STAV:

2) *Odobranjem račun Tekući račun uz zaduživanje računa Obaveze po osnovu zarada,*

U slučaju da radnik ima određeno kreditno zaduženje, to bi se:

3) *za visinu obustave teretio račun Tekući račun i odobravao račun Ostale obaveze.*

NA POČETKU NAREDNOG MJESECA

KNJIGOVODSTVENO EVIDENTIRANJE

I KNJIGOVODSTVENI STAV:

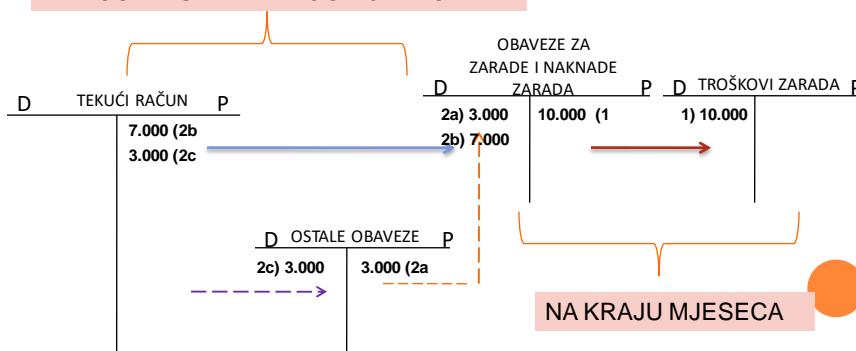
1) *Obračunate su bruto zarade za mjesec novembar 2010.godine na iznos od 10.000€ (porezi su 4.000€ i doprinosi 1.500€)*

2) *Izvršiti isplatu ako se na administrativne zabrane odnosi 3.000€*

NAPOMENA!

BRUTO PLATA=NETO PLATA+POREZI I DOPRINOSI

NA POČETKU NAREDNOG MJESECA

I KORAK: ANALITIČKA EVIDENCIJA OBRAČUN ZARADA MART 2011.GOD (MARKO MARKOVIĆ)

- *Obračun zarade za koeficijent složenosti 3, za radnika koji je imao 10 godina radnog staža (po osnovu čega mu se zarada za minuli rad uvećava za 5%). Radnik ima puno radno vrijeme (176h)*

koeficijent	Period 01.01 - 30.06.2011	Red.br	Stavke	% Iznos	Iznos
3	49,50 + 3 * 1,05 * 90	1	Porez	9% od bruto	29.97
		2	Doprinosi na teret zaposlenog :		79.92
		a)	Doprinos za fond PIO	15% od bruto	49.95
		b)	Doprinos za zdravstvo	8,5% od bruto	28.305
		c)	Doprinos za osiguranje od nez	0,5% od bruto	1.665
		3	Neto zarada (bruto -1 -2)		223.11
		4	Doprinosi na teret poslodavca		41.36
		a)	Doprinos za fond PIO	5,5% od bruto	18.32
		b)	Doprinos za zdravstvo	3,8% od bruto	12.65
		c)	Doprinos za osiguranje od nez	0,5% od bruto	1.67
		d)	Doprinos za SSS	0,2% od bruto	0.67
		e)	Doprinos za Privrednu komoru	0,27% od bruto	0.90
		f)	Doprinos za fond rada	0,2% od bruto	0.67
		g)	Doprinos za rehabilitaciju inv.lica npr do 5 zaposl.		6.48
		5	Prírez u Podgorici	15% od poreza	4.50

II KORAK: EVIDENCIJA (I KNJIGOVODSTVENI STAV) U DNEVNIKU

R.br.	Naziv konta i opis	Iznos	
		Duguje	Potraž.
1a)	Troškovi zarada i naknada zarada Obaveze za neto zarade i naknade zarada Obaveze za porez na zarade i naknade Obaveze za doprinose na teret zaposlenog	333	223,11 29,19 79,92
1b)	Troškovi poreza i doprinosa na zarade na teret poslodavca Obaveze za poreze i doprinose na teret poslodavca	45,84	45,84

VAŠ ZADATAK!

PROKNJIŽITI II KNJIGOVODSTVENI STAV-ISPLATA
ZARADA I NAKNADA ZARADA....

○ ?

PITANJA?

